# אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קפד

## תמצית האגרת

**תאריך ומקום:** ז' שבט תרס"ט - יפו

**נמען:** הרב פנחס הכהן לינטופ, אב בית דין בירז'

הרב קוק מתנצל על איחור התשובה ומתאר את עומס עבודתו כמי שחש את כל זעזועי התחייה. על תקוות הנמען לאספות רבנים: אלה חלומות. הרבנים ישנים מחולשת נשמה, ואספה תעסוק בפלפול קטן או באגדה מגומגמת. לא אספות צריך עתה, אלא לייסד ספרות 'באזמל חד', שתרפא בשפע רוח הקודש ובחכמת האמת. כך יוכשרו הלבבות, וכנסת חכמים תוכל להיוולד.

### עיקרי הדברים

- עומס התחייה על הרב קוק.
- ביקורת על אספות רבנים.
- ספרות של חכמת האמת - קודם לאספות.
- בניין האומה כמטרה עליונה.

### נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ז' שבט תרס"ט[4].

שלו'[5] וברכה לכבוד ידי"נ[6] הרב הגאון המפורסם, חופש גנזי נסתרות ודולה פנינים ממעמקים, מו"ה[7] פנחס הכהן שליט"א[8], שלו' למר ולתורתו, לרוחו וגויתו ולכל אשר לו,

זמן רב עבר עלי ולא יכולתי בשום אופן לשלם חובי לידידי, להשיב לו על מכתביו היקרים, עד אשר בושתי לשלם כעת אחרי אורך זמן כזה. ובפרט כי בשום אופן לא אוכל לצאת ידי חובתי, להשיב בארוכה על כל פרט מפרטי דבריו, העשירים ברגש ובענין. וביותר, שאורך הדברים, שבין הצעת מחשבתי והלך רעיוני לבין דרכי המחשבה של כבוד ידידי, צריכים לא מכתבים ולא ספרים כי"א[9] ספרות שלמה, שאע"פ[10] שהיא מקופלת בנשמה, בנקודתה העליונה, אבל כמה עבודה וכמה סידור דרוש כדי להוציא דבר דבור על אפניו, עד שהנקודה וקוציה שכלפי מעלה וכלפי מטה תוציא לעולם הגלוי את כל חילה ואוצרותיה, אשר רק אז יבחנו הפרצופים השונים ע"י[11] הבדליהם היסודיים. ואנכי הנני עבד נמכר לרבים, לעבוד ולמשא לעם ד' המחל

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5 שלו' - שלום
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 מו"ה - מורנו הרב
8 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9 כי"א - כי אם
10 שאע"פ - שאף על פי
11 ע"י - על ידי

להכות שרשיו על אדמת נחלתו, בתקות גאולה וחיים חדשים ורעננים, שהטיפול המעשי כ"כ[12] מרובה בההעתקה החדשה ממצב למצב, המתגלה פה בנקודת החיים האמיתיים של אומתנו, עד שמונע הוא בכח תסיסתו את העבודה הרוחנית, אפילו אותה המוכרחת לו לשפעת חייו ותנועתו, ואין צריך לומר אותה הראויה לו לתפארתו והשלמת צביונו, העולה במעלות אין קץ. ואני הנני עומד בתוך, וברוך השם אשר עשה לי את הנפש הזאת, שרוח ונשמה חיה ומרגשת את כל התנועות והזעזועים השונים עם כל ציריהם וחבליהם בקרבה, אבל גם עם כל תוקף עז חייהם ואמונת ישעם, והדברים כולם פוגשים בי פגישה מוחשית, ואני מוכרח לטפל בהם בפועל ובמעשה ולסבול את כל המשברים של הזרמים השונים ושיא דכים. ולהקשיב אל הקול הגלוי והנסתר שבהם. אדמה שנשמה עליונה של כבוד אהובי תוכל להרגיש גם מרחוק את עמל נפשי, וידון אותי לכף זכות גמורה על אשר כל כך עכבתי את דברי, וגם על אשר גם כעת הנני מוכרח להסתפק רק בקיצור דברים.

תקותיו של כבוד גאונו על אסיפות רבנים, הנן אצלי תמיד חלומות, שאין בהם כעת, לדאבון לבנו, אפילו קסם של יופי המעטר איזה דמיון נאה. בתרדמה עמוקה ישנים הם רועי עמנו, לא מרוע לב כ"א מחולשת נשמה, אשר לא טעמה ימים ושנים, וגם תקופות, מזון מחיה ומבריא באמת, שהוא רק המאור החי שבפנימיות אור העליון שבאור תורה. כשיתאספו לאסיפה לא ייחסו לעצמם שום קוצר דעת וחולשת רוח, ולא יאמינו לקול היחידים החמושים בזרע ד'. את שולחן האסיפה יעטרו בודאי באיזו חקירה של דבר הלכה, בענין קטן שבקטנים, מצד נושאו הפנימי, אלא שיהיה אולי גדול ורחב מצד עומק התחבולות הנדרשות לפתרונה, כמי שעושה "מכונה מאלפי אלפים ככרי זהב כדי לעשות מחט-ברזל אחת", או באיזה דבר אגדה שישבצו אותה ברעיונות של מוסר רצוץ מן החיים, של קבלה מגומגמת או של פילוסופיה ישנה, ובזה יגדל עוד היסוד החנקי בהאטמוספירה הרבנית, ומכאוב חדש יולד לציריה הגדולים של כנסת ישראל, המתהפכת בחבליה. לא כן, אחי, לא זו הדרך. לא נבקש כעת עדיין אסיפות, כ"א ספרות ניסד, באזמל חד חרב פיפיות, שגופו וראשו ושני חודיו הנם אותיות של שם מלא, נחתך את הבשר החי, אשר לא אבד את סגולתו הלבית להיות מתחלחל ומתפחד ומלא מורך. בתחבשת של שפע רוח קודש עליון ונחל עדנים ממקור חכמת אלהים נרפא את פצעיו, בצמחי דשא שבע טללי אורות עליונים נעצור את זוב דמו, וזרם חיים חדשים ממקור חי העולמים יחל לזרום בקרב הדם החי, אשר יולד מהמזון החי והמבריא, אשר נושיט לו משדמות חכמת האמת, אשר יעבדו ע"י מחצדי חקלא הנאמנים, גבורי חיל, אוהבי ד' ועמו, ומחונני בריותיו ועולמו.

זאת היא מטרתנו בצעדים מדודים מאד בהתחלת עריכת "הניר". עלינו להחל ניר, לעקור ולשרש את הקוצים, מכל הצדדים, ולהכשיר את כנסת ישראל לזריעה של אור חדש, אשר יתן לנו את תנובתו כימי עולם, וביתר שאת של נקיון וטוהר. כי לא לחנם צורפנו ומורקנו, בכור מצרף ומטהר של גלות ארוכה ויוקדת כזאת, אע"פ[13] שהרבה סבלנו בשביל ביסום העולם, לא נכחד כי גם אנחנו צריכים אנו מירוק, אשר פעל עלינו לטובה, ומפני שישבנו בחשך, הנה ד' אור לנו. בטללי אורות, שמקורם יהיה נחל עדנים של ארץ חמדה, בית חיינו ומקום גאוננו וחביון עוזנו, נחיה את הכל, דבר לא נאבד, מפכים קטנים, עד הוד של ארץ ושמים, הכל נאגד לאגודה, הכל ישוב ויפרה. אהבת האומה, הפשוטה, הישרה והטבעית, הרעננה והבריאה, מוכרחת היא להולד להיות לכח פועל ומאיר בלב כל הראויים באמת להעטר בשם גדולי ישראל, ועל נקודה עליונה זו יבנו כל מגדלי עופל, וכל שלטי הגבורים עליה יתלו. בחילה העז תזרום דוקא ממקום חייה, מארץ החיים, אשר הננו מרגישים את גאון הודה בשבתנו עליה בבטחון תקות גאולה וישע עולמים, ההולך ונעור, ובזרועות עזה תחבק את כל העדרים הרחוקים, אשר "נתפזרו מהר לגבעה ולא שכחו את גדריה", ואת רועיהם עמם.

---

12 כ"כ - כל כך

13 אע"פ - אף על פי

עורה עורה אח יקר, ומאורות נשמותינו, אשר נשאב ממקור העז והאורה, יאירו ברקים תבל, וצדיקי ארץ ישראל עם צדיקי חוץ לארץ יתאחדו, לגדולת ארץ צבי והוד חסנה, ולא יחלק עוד לבם. הסודות יגלו והרמזים יתפרשו, הדרשות יתבררו והפשט יתרומם, וכולם יחד ימלאו פני תבל תנובה, מאמצת כח ונותנת עז לאלהים.

יסיח כבוד אהובי את דעתו ממחשבתו, שרק על ספרותו, אשר עמל בה הרבה, לבדה יחיה ישראל. ספרותו נכבדה ויקרה היא לנו, אבל היא ג"כ[14] אחד מהחזיונות החשובים המתגלים ברוח האומה, שכולם יש להם בית אב בתורה. ישתדל להפיץ את מחשבותיו בכל אשר תשיג ידו בלא הגזמה יתירה, המביאה לידי רפיון ויאוש מבפנים, ולידי מנוד ראש וליצנות מבחוץ. נאחד את כל אורותינו יחד, ואור על אור יחובר, ודרכנו ילך הלך ואור.

לא לנו לריב עם הראשונים, כ"א להוסיף על אורותיהם עוד. אז ממילא יתפשטו הקמטים, והצורה הטובה והחיה הגנוזה בהם תמיד ממקור ישראל תגלה בכל הדר יפיה. ואם אנו סרים לפעמים מדרכם וממחשבותיהם, "דור דור וחכמיו, דור דור ומנהיגיו ופרנסיו", "הכל מיד ד' השכיל". ותמיד נוקיר את הטוב אשר פועל בזמנו מאיזה רעיון טוב לשעתו, אשר גם לא תמיד יתקיים, ו"תורה שאדם לומד בעולם הזה הבל היא לפני תורתו של משיח".

לאט לאט, ולפעמים ג"כ בדילוג ובקיעה, נכשיר את הלבבות לחיים בריאים. אז ישוב החפץ לעסוק בבנין האומה ברוחו האיתן, לא בשביל להקרות רב או מפורסם, ולא בשביל לקבל שכר טוב וחלק נאה בגן עדן, ולא להנצל בזכות זה ממוקדי שאול ומלאכי חבלה. כל אלה המחשבות, אף שאמת נצחית טבועה בהן, הנן קטנות ופעוטות, לגבי המחשבה העזה המתגברת ע"י ההזנה הבריאה של לחמה של תורה, העשוי סולת שמן ודבש, שכפי גדלה כך היא פשטותה, טובת האומה ותפארת עזה, הצלתה מתוך המהפכה, והרמת קרנה בכבוד, זה הוא העדן והגן, שאין קץ לעציו, ענפיו ופריו, ואין ערוך לחמדת עינים של ירק דשאיו ופרחיו. הננו מכשירים את האמצעיים, שתוכל כנסת חכמים להולד, ואז נוכל, רק אז, לדבר ע"ד[15] אסיפה בפועל, ודי אתנו.

הנני מוכרח לקצר. ידידו עז נותן ידו עמו לעבוד ולמשא, למען עם ד' ונחלתו,

**הק' אברהם יצחק ה"ק**

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

14 ג"כ - גם כן

15 ע"ד - על דבר